

Brabantse Broddels. Met een Franse slag.....

Door Anton van der Lee

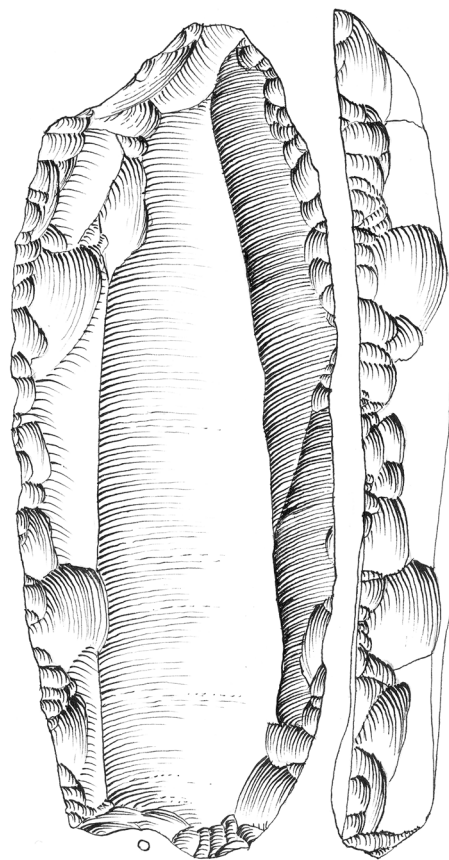
J “Jij komt als geroepen”, zei Leo Stolzenbach, toen ik hem in het vroege voorjaar van 1989 op een avond in zijn woonplaats St. Michielsgestel opzocht.

Er waren die dag namelijk onverwacht twee Fransen bij hem op de klep gevallen: de 25-jarige boer Bernard Destouches uit Barrou en Jean-Louis van de plaatselijke Crédit Agricole, maar de conversatie in het Frans wilde niet erg vlotten. Leo en zijn zoon Olaf hadden de jonge agrariër ontmoet, toen ze stenen zochten in Le Grand Pressigny; het dorp Barrou ligt daar dicht bij. Bernard nodigde mij die avond uit om ook eens op vakantie te gaan naar het Mekka van de Nederlandse stenenzoekers. Ik kon dan niet alleen zijn collectie komen bewonderen, maar hij had ook persoonlijk zo’n 150 hectaren landbouwgrond onder de voet: daarop was van alles te vinden, artefacten en fossielen, en ik was welkom om daar mijn geluk eens te beproeven. Ik moest hem echter vertellen dat mijn vakantieplannen voor dat jaar al rond waren, maar dat ik zijn uitnodiging het komende jaar in overweging zou nemen. De volgende dag kreeg ook ik de twee Fransen op mijn dak en Destouches zag bij die gelegenheid kans, mijn mooiste Tjongerspits doormidden te laten vallen....

In 1990 ging ik inderdaad naar Le Grand Pressigny. Ik arriveerde er op zaterdag 7 juli en diezelfde avond vertoende Bernard zich al op de camping. We spraken af, dat ik de volgende dag om half twee zijn verzameling in ogenschouw zou komen nemen en dat hij mij daarna op zijn akkers zou droppen.

Het viel mij die zondag op, dat de jongeman erg gejaagd was. We bekeken wat pronkstukken, vooral vuistbijlen, en daarna reed hij met zijn 2CV voor me uit naar een enorme akker, die in het voorjaar slordig was geploegd, echter niet geëgd en ingezaaid. Het was moeilijk lopen op die harde, ongelijke grond, maar er kwamen wel een paar aardige dingen te voorschijn. De hele week ging ik dagelijks een paar uurtjes naar Barrou, tot die zaterdagmiddag, quatorze juillet, de nationale feestdag. Ik was juist weer in mijn auto gestapt om terug te gaan naar de camping, toen een grote slee vlak bij me stopte. Er stapte een man uit en ik kreeg de indruk dat hij mij wilde spreken; dus reed ik niet weg. De man vroeg me wat ik aan het doen was geweest en ik vertelde het hem onbeschroomd: “ramasser des silex préhistoriques”. Hij wilde weten met wiens “autorisation” ik dat deed en ik vertelde hem, dat ik door de eigenaar, Bernard Destouches, daar persoonlijk was neergeplant. Zijn reactie klonk voor mij alsof ik het in Keulen hoorde donderen: “Ik ben de eigenaar!” Hij stelde zich voor als Couty. En hij kende ook geen Bernard Destouches in Barrou. Wat dat betreft kon ik hem uit de droom helpen: het witte huis schuin tegenover Hotel de la Poste, naast de coiffeur. Couty meende dat daar een zekere Vidal woonde, maar hij nam van mij aan dat ik gelijk had.

Monsieur Couty was een gentleman type, eigenaar van een landgoed van 800 hectaren, waarvan 200 hectaren landbouwgrond, de rest bos. Er stond een aardig kasteeltje op en een boerderij, die door een ondergeschikte werd gerund. Die knecht waakte als een Mechelse herder over de grond van zijn baas: zodra zich iemand erop vertoonde, dan werd hij er met zoveel intensiteit afgeblaft, dat in de kortst mogelijke tijd niemand meer de euvele moed had om nog een poging te wagen. In kringen van de Nederlandse verzamelaars gold dan ook, dat je in heel Barrou wel kon zoeken, zolang je maar van het landgoed van 'die Oostenrijker' weg bleef. Ze wisten dan ook niet

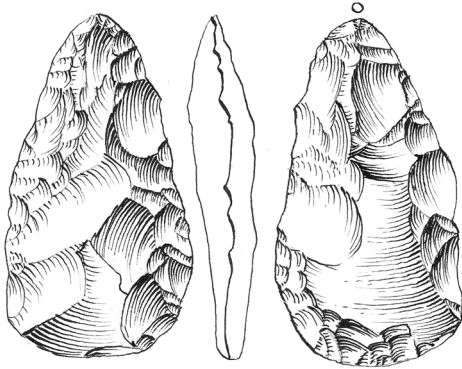

‘Scie à encoche’. Gevonden in Barrou Frankrijk. Vinder en collectie Anton van der Lee. Tekening (1:1): Pieter Dijkstra. Materiaal: vuursteen. Cultuur: Neolithicum. Een ‘scie à encoche’ is een bijzonder type handschaaf of schrabber. Het werd geslagen op een brede lange kling. Vervolgens werden aan de beide uiteinden ‘encoche’s (inkepingen) gemaakt. In de lengterichting werd er vervolgens een touw of een koord enkele malen rondom het artefact gewikkeld. De inkepingen zorgden ervoor dat het op z’n plaats bleef zitten. Het touw of koord gaf een betere grip op het werktuig. Hierdoor gleeed het niet gauw uit de hand tijdens ‘glibberige’ werkzaamheden. Mogelijk werden dit soort artefacten gebruikt tijdens de slacht. In een meer in Zwitserland zijn enkele stuks terug gevonden met het touw of koord er nog omheen gewikkeld. (K.G.).

eens, dat Couty het inmiddels al drie jaar in zijn bezit had. Om welke reden dan ook had de knecht mij die hele week niet gezien, anders had dat onherroepelijk tot een scène geleid. Nu bood ik de eigenaar mijn excuses aan voor de onbegrijpelijke handelwijze van Bernard Destouches; hij accepteerde die grootmoedig en verbaasde mij met de opmerking: “U kunt doorgaan met zoeken”.

Daags daarna bezocht ik het kasteeltje om er bij wijze van geste een goede fles Cahors aan te bieden en te laten zien wat ik die week zoal had gevonden. Het werd erg op prijs gesteld.

De volgende dag wilde ik weer welgemoed op pad naar mijn stek. Mijn zwager zou deze keer meegaan, maar ook mijn Betty wilde dat en zelfs schoonzus Mia, die nog geen vuistbijl van een straatklinker kon onderscheiden. Ik raadde het af: de akker lag er zó ongelukkig bij, dat

Bladspits. Gevonden in Barrou Frankrijk. Vinder en collectie Anton van der Lee. Tekening (1:1): Pieter Dijkstra. Materiaal: vuursteen. Cultuur: Neolithicum.

een haas er zijn poten op zou breken, maar ze waren niet van hun voornemen af te brengen. We waren nog maar nauwelijks gearriveerd of de knecht kwam met opgestoken zeil en veel decibels op ons af. Toen ik hem vertelde van mijn ontmoetingen met zijn baas en de door hem verleende "*autorisation*" kromp hij een paar maten. Om toch nog iets te kunnen zeggen bracht hij naar voren, dat onze auto op "*propriété privé*" stond: die moest daar weg. Ik ging niet eens met hem daarover in discussie, want ik zag een mooie gelegenheid om de dames ermee naar het terrasje van Hotel de la Poste te dirigeren; dan konden ze ons later weer komen ophalen.

Wie zat er op het terrasje? Bernard met zijn charmante Normandische verloofde Sandrine. Hij informeerde waar ik was en Betty vertelde onomwonden dat ik op het land van monsieur Couty te vinden was. De jonge boer kleurde tot achter zijn oren, maar Betty deed alsof ze niets merkte en nodigde hem uit om die avond met Sandrine wat te komen drinken op de camping. Hij was zó overdonderd dat hij de invitatie aannam. Inmiddels had ik via achterhaald, waarom hij mij op de akker van een ander had gedumpte. Bernard woonde nog bij zijn vader in en de verstandhouding tussen die twee liet veel te wensen over. Op de zondag van mijn bezoek was er juist een loonwerker met zijn maaidorser à raison van 750 francs per uur aan het werk en dit had weer eens geleid tot een forse discussie tussen vader en zoon over de vraag wat het belangrijkste diende te zijn: de kostwinning of de hobby. Zoonlief moest die buitenlander zo vlug mogelijk kwijt zien te raken en komen meehelpen bij de oogst, zondag of geen zondag. Nu lagen de eigen akkers van Bernard, met een boerderij die men bewoonbaar aan het maken was, een paar dorpjes verder, te ver om er mij in die omstandigheden heen te brengen, vandaar die merkwaardige paniekplossing....

Tot mijn verbazing verscheen de jonge boer die avond op de camping. Hij plofte met al zijn gewicht door het canvas van mijn comfortabele stoel heen en voelde zich hoogst ongemakkelijk, maar ik heb het onderwerp Couty niet aangeroerd, want het heeft geen zin een geknakt riet te breken. Zelf had hij ook niet de moed om erover te beginnen.

De camping van Le Grand Pressigny werd behalve door zigeuners voor het grootste deel bevolkt door Nederlandse amateurs. Het bericht dat ik er dat jaar heen zou gaan was me al vooruit gesnel en zo kwam er van rust weinig terecht. Zelfs tijdens het eten kwamen jongetjes naar mijn tafel geslopen om te vragen of een bepaald steentje "*iets was*". 's Avonds verzamelde de hele club zich bij mijn tent met de oogst van die dag: of ik maar even wilde selecteren, want dat scheelde weer heel wat kilo's die ze anders mee naar Nederland moesten slepen. Een enkeling bracht lauw bier mee om dat te ruilen tegen de drank uit mijn koelkast, maar de meesten brachten alleen een familied mee. We sleepten het bier dan ook met de 48 flesjes tegelijk aan vanuit de hypermarkt van Descartes. En intussen deed op de camping het gerucht de ronde, dat ik een geheime vindplaats zou hebben. Inge zag mij er lopen en zij waagde het er ook een keer op, maar ze werd door de knecht onmiddellijk zó ongenadig afgeblaft, dat ze verbouwereerd bij mij haar nood kwam klagen. Ik heb haar fijntjes verteld wat voor een heer die eigenaar wel was, echt het type van een hoge diplomaat, maar ja, als je ook ongevraagd op iemands land gaat lopen zoeken....

Een paar jaar geleden hebben de Franse autoriteiten eindelijk een zoekverbod uitgevaardigd, waardoor het niet meer mogelijk is om nog langer hun cultuurbezit naar het buitenland te slepen. Er staat een boete op van € 1250 en er zijn een paar controleurs aangesteld. Voor Betty en mij was één vakantie in Le Grand Pressigny voldoende. Maar toch: zo'n scie à encoche en zo'n bladspits waren best wel een aanwinst voor de typecollectie....